

## Հ Ա Շ Վ Ե Տ Վ ՈՒԹ Յ ՈՒՆ

Հայաստանի Հանրապետության գյուղատնտեսության ոլորտի տնտեսական զարգացումն ապահովող հիմնական ուղղությունների 2020-2030 թվականների ռազմավարության կատարմանն ուղղված 2021 թվականի միջոցառումների իրականացման ընթացքի մասին

|    | Միջոցառման անվանումը                                                               | Միջոցառման կատարման ընթացքը                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|----|------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. | Մշակել գյուղատնտեսական նշանակության հողերի թվայնացված աշխարհագրական քարտեզներ      | ՀՀ կառավարության 2020 թվականի հունվարի 23-ի «Գյուղատնտեսական նշանակության հողերի օգտագործման արդյունավետության բարձրացման հայեցակարգը և միջոցառումների ծրագիրը հաստատելու մասին» N 68-Լ որոշմամբ միջոցառման կատարող է սահմանվել ՀՀ կադաստրի կոմիտեն, որը ՀՀ կառավարության 2021-2026 թվականների գործունեության միջոցառումների ծրագրով նախատեսում է իրականացնել օդալուսանկարահանման աշխատանքներ:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| 2. | Ստեղծել Գյուղատնտեսական վարկերի երաշխիքային հիմնադրամ և զարգացնել կարողությունները | Էկոնոմիկայի նախարարությունը քայլեր է ձեռնարկում գյուղատնտեսության ոլորտի ֆինանսական հիմնադրամները և պետական ֆինանսական կառույցները վերակազմակերպելու ուղղությամբ, որպես մեկ կառույց գործելու է Էկոնոմիկայի նախարարության համակարգման ներքո և ներառելու է նաև ՓՄՁ նոր գործառույթներ: Կքննարկվի նորաստեղծ կառույցում երաշխիքային հիմնադրամի ձևավորումը և գործարկումը:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| 3. | Ներդնել գյուղատնտեսության ապահովագրության համակարգ                                 | ՀՀ կառավարության 2019 թ. հոկտեմբերի 24-ի N 1485-Լ որոշմամբ հաստատված Գյուղատնտեսության ոլորտում ապահովագրական համակարգի ներդրման փորձնական ծրագրի իրականացման համար պետական աջակցության ծրագրի շրջանակում 2021 թ. գյուղատնտեսական տարվա համար ապահովագրվող մշակաբույսերի ցանկը և ծրագիրն ընդգրկող մարզերի շրջանակն ընդլայնվել է: Արդյունքում 2021 թ. գյուղատնտեսական տարվա համար ապահովագրվել է ծիրան, խաղող, դեղձ, խնձոր, հացահատիկային մշակաբույսեր (աշնանացան/գարնանացան ցորեն, գարի և վարսակ), կարտոֆիլ, սալոր, ձմերուկ և սեխ մշակաբույսերը: Ծրագրի շրջանակներում իրականացվում է ապահովագրավճարի առնվազն 50-60%-ի սուբսիդավորում:<br>2021թ. մայիսի 20-ին ավարտվել է 2021թ. գյուղատնտեսական տարվա համար ապահովագրական պայմանագրերի կնքման ժամկետները: Գյուղատնտեսությունը ապահովագրողների ազգային գործակալության կողմից տրամադրած տեղեկատվության համաձայն ապահովագրական ընկերությունների կողմից վաճառվել է 4279 ապահովագրական պայմանագիր, համախառն ապահովագրավճարը կազմել է շուրջ 474.6 մլն դրամ: Կնքված |

|    | Միջոցառման անվանումը                                                         | Միջոցառման կատարման ընթացքը                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|----|------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|    |                                                                              | պայմանագրերի արդյունքում ապահովագրված այգիների և ցանքատարածությունների մակերեսը կազմել է 5832 հա:<br>2021թ. ապահովագրական ընկերությունների կողմից տրամադրվել է 1517 ապահովագրական հատուցում՝ շուրջ 319.1 մլն դրամի չափով:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| 4. | Մշակել և ներդնել հակակարկտային արդյունավետ համակարգ                          | Ուսումնասիրվել է հակակարկտային հրթիռային համակարգերի կիրառությունը, սակայն Հայաստանում ատոմակայանի, օդանավակայանների, սահմանային իրավիճակների առկայությամբ պայմանավորված դրանք դժվար կիրառելի են: Անհրաժեշտություն է առաջացել խրախուսել կարկտապաշտպան ցանցերի տեղադրումը, որի նպատակով լավարկվել են ինտենսիվ այգեգործության զարգացման աջակցության ծրագրի շրջանակներում կարկտապաշտպան ցանցերի տեղադրման բաղադրիչի պայմանները: Ինչպես նաև Շրջակա միջավայրի նախարարության գործընկերներին առաջարկվել է ուսումնասիրել միջազգային փորձը և նոր լուծումներ առաջարկել:                                                              |
| 5. | Իրականացնել գյուղատնտեսության գերակա արժեքըթանների վերլուծություն            | Մշակվել է միջոցառման տեխնիկական առաջադրանքը և ներկայացվել «Մանուկյան Սիմոն» հիմնադրամին՝ միջոցառումն իրականացնելու նպատակով: Սակայն ֆինանսական միջոցների սղության պատճառով Հիմնադրամի կողմից միջոցառումը չի իրականացվել: Միջոցառումը կրկին ներկայացվել է պետության կարիքներից բխող և վարչության քաղաքականությունների մշակման համար պահանջվող հետազոտական թեմաներում՝ «Մանուկյան Սիմոն» հիմնադրամի կողմից իրականացնելու նպատակով:                                                                                                                                                                                           |
| 6. | Նախաձեռնել գյուղատնտեսական տեխնիկայի լիզինգի մասին ՀՀ օրենքի նախագծի մշակում | ՀՀ-ում լիզինգի՝ որպես այլընտրանքային ֆինանսական գործիքի զարգացման նպատակով նախարարության կողմից մշակվել է իրավական ակտերի նախագծերի փաթեթ, որով կարգավորվում, պարզեցվում և հստակեցվում է լիզինգին առնչվող քաղաքացիաիրավական և հարկային հարաբերությունները:<br>Փաթեթը քննարկվել է Կառավարությունում և հավանության է արժանացել Կառավարության 13.02.2020թ. N 167-Ա որոշմամբ, սահմանված կարգով ներկայացվել Ազգային ժողով և 2020թ. հուլիսի 18-ին ընդունվել է Ազգային ժողովի կողմից (ՀՕ-316-Ն, ՀՕ-317-Ն, ՀՕ-318-Ն, ՀՕ-319-Ն, ՀՕ-320-Ն, ՀՕ-321-Ն): Օրենսդրական փաթեթի ընդունմամբ պայմանավորված Նախագծի մշակումը նպատակահարմար չէ: |
| 7. | Բարելավել սերմերի և տնկանյութերի հավաստագրման համակարգը                      | «Սերմերի և տնկանյութի մասին» և «Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ» ՀՀ օրենքների նախագծերը ներկայացվել են շահագրգիռ պետական մարմիններ 2020թ., որոնց կողմից ներկայացված կարծիքների հիման վրա այն լրամշակվել է և վերոնշյալ օրենքների նախագծերը, ինչպես նաև «ՀՀ-ում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» օրենքում լրացում կատարելու մասին» ՀՀ օրենքի նախագիծը ներկայացվել են ՀՀ Վարչապետի                                                                                                                                                                                                                           |

|    | Միջոցառման անվանումը                                                              | Միջոցառման կատարման ընթացքը                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|----|-----------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|    |                                                                                   | աշխատակազմ: 2021թ. ֆինանսատնտեսական նախարարական կոմիտեի նիստերի արձանագրությունների հիման վրա ներկայացվել են պարզաբանումներ: Վարչապետի աշխատակազմի հանձնարարականի հիման վրա ևս ներկայացվել են պարզաբանումներ՝ առաջարկելով քննարկումների իրականացում:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| 8. | Աջակցել թոշնաբուծարանների և անասնապահական տոհմաբուծական տնտեսությունների հիմնմանը | ՀՀ կառավարության 2019 թվականի մարտի 29-ի N 327-Լ որոշմամբ հաստատվել է «ՀՀ-ում 2019-2024թթ. տավարաբուծության զարգացման ծրագիրը»: Ծրագրի շրջանակներում մեկնարկից մինչև 2021թ. ավարտը ձեռք է բերվել շուրջ 1500 գլուխ տոհմային խոշոր եղջերավոր կենդանի: Կենդանիների շուրջ 27%-ը տեղաբաշխված է Լոռու մարզում, շուրջ 18%-ը՝ Վայոց ձորի, 21%-ը՝ Արմավիրի, 11%-ը՝ Տավուշի, 15 %-ը՝ Կոտայքի մարզերում, մնացածը՝ Արարատի, Շիրակի և Գեղարքունիքի: Ըստ ձեռքբերված կենդանիների տոհմային քարտերի ուսումնասիրության, նախնիների տարեկան միջին կաթնատվությունը տատանվում է 7500-9000 կգ-ի սահմաններում, յուղի տոկոսը՝ 3.8-4.0-ի սահմաններում:<br>2019 թվականի սեպտեմբերի 19-ի N 1305-Լ որոշմամբ հաստատվել է «ՀՀ-ում 2019-2023թթ. ոչխարաբուծության և այծաբուծության զարգացման պետական աջակցության» ծրագիրը, որի շրջանակներում մեկնարկից մինչև 2021թ. ավարտը շուրջ 850 գլուխ տոհմային մանր եղջերավոր կենդանի: Կենդանիների շուրջ 55%-ը տեղաբաշխված է Գեղարքունիքի մարզում, շուրջ 35%-ը Տավուշի և 10%-ը Կոտայքի մարզերում: |

|     | Միջոցառման անվանումը                                                                                                                                                                 | Միջոցառման կատարման ընթացքը                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|-----|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 9.  | Ներդնել HACCP (վտանգի վերլուծության և կրիտիկական կետերի հսկում) ստանդարտը                                                                                                            | <p>Վտանգի վերլուծության և կրիտիկական կետերի հսկում (HACCP) համակարգի ներդրման համար անհրաժեշտ միջոցառումների իրականացման նպատակով փորձագետներ ներգրավելու և համագործակցելու համար քննարկվել է վերոնշյալ համակարգի ֆինանսական բաղադրիչը, որի արդյունքում ձեռք բերված պայմանավորվածության արդյունքում մշակվել և «Գյուղատնտեսության ոլորտում քաղաքականության մոնիթորինգի և գնահատման կարողությունների զարգացման» ծրագրի համակարգողին է ներկայացվել համապատասխան ընթացակարգային փաստաթուղթ:</p> <p>Այս ուղղությամբ աշխատանքներ են տարվել նաև Համայնքների գյուղատնտեսական ռեսուրսների կառավարման և մրցունակության երկրորդ ծրագրի շրջանակներում: Ծրագրի արժեշտյանների զարգացում բաղադրիչի շրջանակներում ֆինանսավորում ստացած 48 կազմակերպությունում 2021 թվականի ընթացքում սննդի անվտանգության մասով իրականացվել են հետևյալ աշխատանքները՝</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• 19 կազմակերպությունում իրականացվել է սննդի անվտանգության կառավարման համակարգի ներդրման հետ կապված խորհրդատվություն,</li> <li>• 2 կազմակերպությունում ներդրվել է Global Gap-ի կառավարման համակարգ,</li> <li>• 6 կազմակերպությունում ներդրվել է սննդի անվտանգության կառավարման HACCP համակարգ,</li> <li>• 21 կազմակերպությունում ներդրվել է սննդի անվտանգության կառավարման ISO 22000: 2018 համակարգ,</li> </ul> <p>որոնցից՝ 3 կազմակերպություն սերտիֆիկացվել են:</p> |
| 10. | Բարելավել կենդանիների առողջության և կենդանիների նույնականացման համակարգերը (օրինակ՝ անասնաբուծության ժամանակակից ազգային ռեգիստր և անասնաբուծության վերահսկման/հետազոտության հարթակ) | Ծրագիրը բավարար ֆինանսական միջոցների բացակայության պատճառով 2021թ. չի իրականացվել և ՀՀ կառավարության 2021թ. սեպտեմբերի 24-ի N 1579-Ն որոշման համաձայն՝ ֆինանսական միջոցները հետ է վերադարձվել ՀՀ պետական բյուջե: Ծրագրի իրականացումը նախատեսվում է 2022 թվականին:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| 11. | Մշակել և իրականացնել վարակիչ բրուցելյոզի կանխարգելման և վերացման ծրագրեր                                                                                                             | «Հայաստանի Հանրապետությունում բրուցելյոզի վերահսկման, վերացման և կանխարգելման» ծրագրի լրամշակված տարբերակը գտնվում է ներքին քննարկման փուլում:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| 12. | Որոշել չափորոշիչները, սահմանել անբարենպաստ տարածքները, կազմել                                                                                                                        | Իրականացվել են աշխատանքներ՝ գյուղատնտեսական նշանակության չօգտագործվող հողերի (վարելահողեր և բազմամյա տնկարկներ) բացահայտման աշխատանքներ: Խոնավության                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |

|     | Միջոցառման անվանումը                                                                                                                                  | Միջոցառման կատարման ընթացքը                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|-----|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|     | դրանց քարտեզները և մշակել միջոցառումներ այդ տարածքների հետագա զարգացման համար                                                                         | գործակցի հիման վրա կազմվել են քարտեզներ մի քանի մարզերի համար: Հողերի գլոբալ գործընկերության (GSP) կողմից ֆինանսավորվող «Հողերի կայուն կառավարման խթանմանը աջակցություն» ծրագրի շրջանակներում թվայնացնել է գոյություն ունեցող հողագիտական քարտեզները, արդյունքում առցանց հարթակում ( <a href="http://armsis.cas.am">http://armsis.cas.am</a> ) առկա է հանրապետության հողային ռեսուրսների որակական հատկությունների վերաբերյալ համապարփակ տեղեկատվություն:                                                                                                                                             |
| 13. | Ներդնել կաթի, խաղողի և այլ ապրանքների գնագոյացման նոր համակարգ, որը հիմնված կլինի որակական ստանդարտների վրա                                           | Կաթի, խաղողի և այլ ապրանքների գնագոյացման նոր համակարգի ներդրման նպատակով Կորեայի զարգացման հիմնադրամի KAPEX ծրագրի շրջանակներում մշակվել և փոխհամաձայնեցվել են KAPEX ծրագիրը, համատեղ հետազոտության տեխնիկական առաջադրանքը և ստորագրվել են համապատասխան փաստաթղթերը: 2021թ. ապրիլից մեկնարկել է միջոցառման իրականացման գործընթացը:                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| 14. | Ներդնել արտադրանքի և շուկաների դիվերսիֆիկացման հնարավորությունների բարձրացման համար սննդամթերքի անվտանգության պահանջների և դրանց իրականացման համակարգ | Նշված միջոցառումն առաջարկվել է միավորել HACCP (վտանգի վերլուծության և կրիտիկական կետերի հսկում) ստանդարտի ներդրման միջոցառման հետ, քանի որ վերջինիս իրականացումը կապահովի նաև արտադրանքի և շուկաների դիվերսիֆիկացման հնարավորությունների բարձրացման համար սննդամթերքի անվտանգության պահանջների և դրանց իրականացման համակարգի ներդրմանը:                                                                                                                                                                                                                                                              |
| 15. | Ստեղծել գյուղացիական տնտեսավարողների հաշվառման համակարգ                                                                                               | Իրականացվել է նախարարության կարիքների ուսումնասիրում և գնահատում, ինչի արդյունքում կազմվել է գյուղացիական տնտեսությունների ռեգիստրի ստեղծման ճանապարհային քարտեզ:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| 16. | Մշակել շուկայական գների վերաբերյալ տվյալների հավաքագրման, լրամշակման և տարածման կազմակերպված համակարգ                                                 | Էկոնոմիկայի նախարարության գյուղատնտեսական խորհրդատվության, նորարարությունների և մոնիթորինգի վարչության աշխատակիցների կրճատման արդյունքում սահմանափակվել են գործառույթները, և մարդկային ռեսուրսներով պայմանավորված հիմնականում իրականացվել է մոնիթորինգ և խորհրդատվություն:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| 17. | Նախարարության կազմում հիմնել գյուղատնտեսության ոլորտի մեկ միասնական վճարային կառույց                                                                  | Գյուղական ֆինանսավորման կառույցը կազմել է ՀՀ կառավարության 2019թ. մարտի 21-ի N 289-Ն որոշման մեջ փոփոխություններ կատարելու մասին որոշման նախագիծ և ներկայացրել Վարչապետի աշխատակազմ: Սակայն 2020թ. մարտի 18-ին կայացած ֆինանսատնտեսական նախարարական կոմիտեն հանել է այն օրակարգից: Նախագծով նախատեսվում էր դադարեցնել «Հայաստանում գյուղական տարածքների տնտեսական զարգացման ԾԻԳ» ՊՀ-ի գործունեությունը և գործառույթները վերապահել Գյուղական ֆինանսավորման կառույցին, ինչպես նաև այնտեղ կենտրոնացնել ֆինանսական և վճարային ամբողջ գործիքակազմը: Կետ 2-ում նշված կառույցը կներառի նաև այս գործառույթը: |

|     | Միջոցառման անվանումը                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | Միջոցառման կատարման ընթացքը                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|-----|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 18. | Թվայնացնել գյուղատնտեսական վիճակագրությունը՝ նախապես համակարգելով ՀՀ վիճակագրական կոմիտեի հետ (օրինակ՝ բաց գյուղատնտեսական տվյալների աղբյուրների թվայնացում և հավաքագրում մեկ միասնական հարթակում, նոր թվային տվյալների արտահանման գործընթացների ներդրում՝ Կառավարության և հանրության համար տվյալների հասանելիության բարձրացում | Աշխատանքներ են տարվել գյուղատնտեսության վիճակագրության /տվյալների 13 բազայով/ թվայնացման ուղղությամբ, և համակարգի ստեղծումն ավարտվել է, ինչի արդյունքում ստեղծվել է տվյալների շտեմարան:                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| 19. | Զարգացնել նախարարության SS և տվյալների վերլուծությանն ուղղված կարողությունները՝ կանոնակարգելու ընթացիկ, ինչպես նաև ապագայում սպասվող տվյալների բազաների ակտիվները (գյուղացիական տնտեսությունների, ոռոգման, անասնագլխաքանակի ռեգիստրները, հողամասերի նույնականացման աշխատանքները, վճարները, վերահսկողությունը և այլ)             | Ստեղծվել է տվյալների 1 շտեմարան՝ տվյալների 13 բազայով: Կազմակերպվել են դասընթացներ՝ նախարարության աշխատակիցների կարողությունների զարգացման, ինչպես նաև բազաների հետ աշխատելու, տվյալներ հավաքելու, ֆոկուս խմբերի հետ աշխատանքներ կազմակերպելու ուղղությամբ:<br>Միջազգային գործընկերների հետ ստեղծվել է էլեկտրոնային հարթակ, որտեղ մի շարք ուղղություններով ֆերմերները կարողանում են իրականացնել ծախսային հաշվարկներ, ինչը չի պահանջում ֆինանսական գիտելիքներ: |